

HIZKUNTZA-IRIZPIDEAK

2024ko martxoa

Euskal Sektore Publikoan euskararen erabilera normalizatzeko otsailaren 22ko 19/2024 dekretuak arautzen ditu HIZKUNTZA OFIZIALAK ERABILTZEKO IRIZPIDEAK. Orioko Udalak, hizkuntza-irizpide hauek lantzeko, aintzat hartu ditu dekretu horretakoak eta UEMAREN irizpide nagusiak.

Udalak hizkuntza-irizpide hauek aplikatuko ditu 2023-2027 plangintzaldian, eta indarrean segituko dute, berariaz berrikusi eta aldatzea erabakitzen ez duen bitartean.

HIZKUNTZA-IRIZPIDEEN PRINTZIBIO GIDARIAK

Euskal Sektore Publikoan euskararen erabilera normalizatzeko otsailaren 22ko 19/2024 dekretuaren edukiekin bat etorritik, hauek dira Orioko Udalak aplikatuko dituen hizkuntza-irizpideen zazpi printzipio gidariak:

- 1 Euskararen erabilera normala eta orokorra.** Euskara izango da erabilera normal eta orokorreko hizkuntza Udalaren jardueretan, bai ahoz eta bai idatziz, herritarrei zerbitzua ematerakoan zein barruko lanetan.
- 2 Herritarren hizkuntza-eskubideak bermatzea.** Herritarrek eskubidea dute Udalarekiko harremana haiek hautatutako hizkuntzan izateko eta Udalak eskubide hori bermatuko die.
- 3 Ekintza positiboaren printzipioa.** Kontuan hartuta euskararen minorizazio-egoera, Udalak euskararen aldeko ekintza positiboak bultzatuko ditu eta neurriak hartuko ditu euskararen erabilera mugatzen duten oztopoak ezabatzeko.
- 4 Hizkuntza-aniztasuna sustatzea.** Udalak herritarren artean gero eta nabarmenagoa den hizkuntza-aniztasuna sustatuko du, betiere euskararen zentralitateetik abiatuta.
- 5 Atzerapausorik ez.** Udalak ez du atzerapausorik emango hizkuntza-irizpideen inplementazioan: euskara gero eta gehiago erabiltzeko xedea izango du Udalaren hizkuntza-politikak.
- 6 Euskarak lehentasuna.** Euskarari lehentasuna emango dio Udalak, bai ahozkoan eta bai idatzizkoan. Komunikazioa ele bietan egin behar denean ere lehentasuna emango dio euskarari.
- 7 Hizkera inklusiboa.** Hizkera inklusiboa eta ez-baztertzaila erabiliko du Udalak.

LEGE-OINARRIA

Orioko Udalaren hizkuntza-irizpideak lege hauen edukietan oinarritzen dira:

- 10/1982 Legea, azaroaren 24koa, Euskararen erabilera normalizatzeko oinarrizkoa.
- Eskualdeetako edo Eremu Urriko Hizkuntzen Europako Gutuna, 1992ko azaroaren 5koa.
- 2/2016 Legea, apirilaren 7koa, Euskadiko Toki Erakundeei buruzkoa.
- 9/2017 Legea, azaroaren 8koa, Sektore Publikoko Kontratuena.
- 179/2019 dekretua, azaroaren 19koa, Euskadiko toki-erakundeetan hizkuntza ofizialen erabilera instituzionala eta administratiboa normalizatzeari buruzkoa.
- 3/2022 Legea, maiatzaren 12koa, Euskal Sektore Publikoarena.
- 11/2022 Legea, abenduaren 1ekoa, Euskal Enplegu Publikoarena.
- 19/2024 dekretua, otsailaren 22koa, euskal sektore publikoan euskararen erabilera normalizatzekoa.

1 KUDEAKETA

1.1 EUSKARAREN KUDEAKETA OROKORRA

Udalaren aginte-organoetan eta sailetan hizkuntza-kudeaketa zeharkakotasunez landuko da eta, beraz, departamentu bakoitzari dagokio bere ardurapeko gaitetan Udalaren irizpideak aplikatzea eta betetzen direla bermatzea.

Nolanahi ere, Udalak jarraipen-batzorde bat izango du, hizkuntza-irizpideen jarraipen orokorra egiteko eta erabilera-plana kudeatzeko.

Lantalde tekniko bat ere egongo da jarraipen zehatzagoa egiteko, euskara-teknikariak, euskara-zinegotziak eta UEMAko teknikari batek osatuko dutena.

1.2 LIDERGOA

Ordezkarri politikoaren ardura izango da, azken batean, Udalaren jardura guztietan hizkuntza-irizpideak zuzen aplikatzen direla zaintzea. Udalaren hizkuntza-irizpideak

aplikatzerakoan, udal-ordezkarriak eredugarriak eta koherenteak izango dira, eta euskararen aldeko jarrera proaktiboa izango dute herritarrekin, beste erakunde publikoekin edo entitate pribatuekin. Horretarako, UEMAren aholkularitza eta laguntza izango dute.

Udalak kexaren bat jasotzen badu hizkuntzaren erabileragatik, kexa hori lantalde teknikoari bideratuko zaio eta hark emango dio herritarrari Udalaren hizkuntza-irizpideen araberako erantzuna.

Udalak, legealdi bakoitzaren amaieran, herrian zerrendak aurkezten dituzten alderdi politikoei jakinaraziko die Udalak euskaraz lan egiten duela eta konpromisoa eskatuko die hauteskunde-zerrendetan aurkezten dituzten hautagaiak elebidunak izan daitezen.

1.3 LANGILEAK

Udal-langileek herritarren hizkuntza-eskubideak bermatu behar dituzte eta Udalaren hizkuntza-irizpideak bete.

Hori bermatzeko, harrera linguistikoa egingo die Euskara Zerbitzuak langile berri guztiei, Udalaren hizkuntza-politika azaldu eta hizkuntza-irizpide hauen berri hasieratik izan dezaten.

1.4 HIZKUNTZA-GAITASUNA

Udalaren helburua izango da Udaleko langile guztiek lana euskaraz egiteko gaitasun gero eta hobe izatea.

Lanpostu-zerrendako lanpostuek hizkuntza-eskakizuna eta derrigortasun-data ezarrita izango dituzte. Udalean lanpostu berri bat sortu aurretik Euskara Zerbitzuari jakinaraziko zaio, lanpostuari dagokion hizkuntza-eskakizunari buruzko iritzia eman dezan. Ondoren, HPSren txosten ez-loteslea ere eskatu beharko du Udalak.

Langileen kontratazioa

Aldi baterako langileren bat kontratatu behar izanez gero, Udalak lanpostu-zerrendako tankera bereko langileei exijitzen dien hizkuntza-eskakizunaren pareko euskara-gaitasuna eskatuko dio eta langile-gaiak lanean hasi baino lehen egiaztatu beharko du.

Nahitaezko hizkuntza-eskakizuna duen lanpostu baterako plaza bat ateratzen bada deialdira, hautagaiek hizkuntza-eskakizun hori bete beharko dute lanposturako irispidea izateko.

Edozein lanpostu berri legez hornitzeko, dagokion hizkuntza-eskakizunari igarotako derrigortasun-data ezarriko dio Udalak, langileak lanean hasi baino lehen egiaztatua izan dezan.

Lan-kontratuak euskaraz sinatuko ditu Udalak.

Hautaprobak

Udal-lanpostuetako hautaketa-proben deialdietan, epaimahaikideak izendatzerakoan, kontuan hartu beharko da haien hizkuntza-gaitasuna.

Hautaketa-prozesuan, Udalak probetako bat, gutxienez, euskaraz egitea eskatuko die hautagaiei.

Hizkuntza-prestakuntza

Beharren arabera, Udalak erraztasunak emango dizkie langileei, hizkuntza-prestakuntza egokia jasotzeko.

Udalak, plangintzaldian zehar, hizkuntza-prestakuntza emateko ikastaro eta saioak antolatuko ditu berariaz udal-langileentzat, UEMAREN laguntzarekin, etengabe eguneratzeko aukera izan dezaten.

1.5 ESTRATEGIAREN KOMUNIKAZIOA

Udalak euskararen erabilera sustatzeko estrategia komunikatuko die langileei eta herritarrei, bere jardunaren komunikaziorako erabiltzen dituen kanalen bidez. Era berean, Udala saiaturiko da udal-politikariek eta langileek parte hartu dezaten gaiari buruzko foro eta jardunaldietan, gaiari zentralitatea emateko eta egindako ahalegina nabarmentzeko.

Udalak beste esperientzia batzuk ezagutzeko eta bereak konpartitzeko ekimenetan parte hartuko du.

1.6 HIZKUNTZA-KLAUSULAK

Udalak hizkuntza-klausulak ezarriko ditu egiten dituen kontratu guztietan: zerbitzu-enpresekin egindakoetan, hornitzaileekin egindakoetan... eta jarraipena egingo zaio klausula horien betetze-mailari.

Kontratuak euskaraz sinatuko dira.

Kontratazio administratiboak

Kontratazio-espeditentearen tramiteetako bat izango da hizkuntza-klausulak egoki ezarrita daudela egiaztatzea; lan hori euskara-teknikariak egingo du, txosten baten bitartez.

Udalak sinatzen dituen kontratuek hauxe bermatu beharko dute:

- Herritarrak artatuak izan daitezela haiek aukeratzen duten hizkuntza ofizialean.

- Zerbitzua eman dadila, hizkuntza-baldintzei dagokienez, Udalak ezarritako irizpideen arabera.

Herritarrekin harreman zuzena eskatzen duten kontratuetan, hauxe bermatuko da: enpresa adjudikaziodunak Udalaren hizkuntza-irizpideak bete beharko ditu zerbitzua ematerakoan. Bi hizkuntza ofizialetan jarduteko gaitasuna duten langileak jarri beharko ditu lanpostuetan. Kontu hori kontratuko baldintza administratibo partikularren agirietan jasoko da.

Obra-kontratuetan adjudikaziodunak euskarazko seinaleak eta oharrak jarri beharko ditu, Udalarekin aurrez adostuta.

Hirugarrenei eskatutako azterlanak, proiektuak eta antzekoak euskaraz idatzita aurkeztea eskatuko du Udalak. Eskakizun hori baldintza-agirietan jasoko da.

Kontratu txikiei dagokienez, kontratazio horren beharra arrazoitzeko txostena egiten denean, hizkuntza-baldintzak ere aurreikusiko dira, ondoren formalizatuko den kontratuan txertatzeko.

Dirulaguntzak eta hitzarmenak

Udalak pertsona fisiko eta juridikoekin sinatutako hitzarmenak euskaraz idatziko dira.

Hitzarmenaren edukiaren arabera, euskara sustatzeko eta herritarren eskubideak babesteko hizkuntza-klausulak sartuko dira.

Diruz lagundutako jarduerak berekin dakarrenean herritar multzo zehaztugabe batekin edukitzea zuzeneko harremana, euskararen erabilera bermatuko da.

Diruz lagundutako jardueran komunikazioak edo argitalpenak egin behar direnean, euskaraz egingo dira. Era berean, dirulaguntza jasotzen duen ekintzatik eratorri daitekeen hitzaldi edo antzekoren bat antolatzen bada, euskaraz izango da, arrazoitutako salbuespenak izan ezik. Nolanahi ere, haur eta gazteentzat egiten diren jarduerak euskaraz egingo dira beti.

Hirigintzako baimenak

Udalak hirigintzako baimenen bat eman behar duenean, kale eta bide publikoetako iragarpen, errotulu, ohar, seinale eta abarretan euskara erabiltzeko baldintza jarriko die.

Indarrean dagoen terrazen ordenantzaren arabera, lurzoru publikoa okupatzen duten establezimenduak behartuta daude jendaurrean jartzen dituzten errotulu, ohar edo arbelak euskaraz jartzera.

Establezimendua irekitzeko tramitea

Establezimendu berri bat irekitzeko tramitearen barruan Udalak errotulazioa euskaraz jartzeko gomendatuko dio eskatzaileari, eta horretarako eskura dauzkan laguntzen berri emango dio.

Udalaren instalazioak erabiltzeko baimenak

Udalaren jabegoko instalazioak erabiltzeko baimena eskatzen den kasuetan, ekitaldi horiei lotutako idatzizko euskarriak (kartelak, iragarkiak, oharrak...) euskaraz egingo dira.

Jaietako postuak eta azokakoak

Jaiak eta azokak direla-eta postua jartzeko baimen-eske datozenei prezioak, errotuluak eta oharrak euskaraz jartzeko gomendatuko die Udalak, eta Euskara Zerbitzuaren laguntza eskainiko die horretarako.

2 EUSKARAREN ERABILERA

2.1 ERAKUNDEAREN IRUDIA

Errotulazioa eta ikus-entzunezkoak

Udal-instalazioetan Udalak euskara sustatzen duela adierazten duten elementuak jarriko ditu agerian, hala adieraztea beharrezkoa ikusten denean.

Errotulu, ohar, seinale eta gainerako komunikazio orokorretan euskara erabiliko da. Legez gaztelaniaz ere idatzi behar diren kasuetan, euskarari lehentasuna emango zaio.

Udaleko gutun-azalak, orriak, zigiluak eta abar euskaraz egongo dira. Egutegiak eta horma-irudiak ere euskaraz egongo dira. Udal-ibilgailu, jantzi, altzari eta bestelako elementuak euskaraz errotulatuko dira.

Hartzaile jakinik ez duten ahozko mezuetan euskara erabiliko da beti: igogailuak, ate automatikoetako ahozko oharrak...

Udalak sustatutako ikus-entzunezko materiala euskaraz izango da.

Argitalpenak, iragarkiak, publizitate-kanpainak, prentsa-oharrak eta paper-kontuak

Udalaren argitalpenak, iragarkiak, publizitate-kanpainak, prentsa-oharrak eta gainerakoak euskaraz prestatu eta argitaratuko dira. Aukera dagoenean, hizkuntzaren teknologia berriak erabiliko ditu Udalak, hala nahi duten herritarrek aukera izan dezaten edukiak gaztelaniaz edo beste hizkuntza batzuetan jasotzeko.

Arreta jarriko zaio Udaleko agirietan hizkuntza-kalitatea zaintzeari, komunikagarritasuna errazteko. Udalak kontuan hartu beharko du beti agiriaren hartzailea nor den, eta horretara egokitu. Agiriek argiak eta ulergarriak izan behar dute.

Jendaurreko ekitaldiak

Ekitaldi publikoetan edota prentsaurrekoetan Udalak euskara erabiliko du beti. Ahal denean, hizkuntzaren teknologia berriak erabiliko ditu mezuak euskaraz ez dakitenengana iristeko: Telegram kanalen bidezko itzulpenak, bat-bateko itzulpen automatizatuak...

Webgunea eta sare sozialak

Udalaren webgunea euskara hutsez elikatuko du Udalak. Nolanahi ere, webguneko edukiak beste sei hizkuntzatan kontsultatzeko aukera izango dute herritarrek, Elhuyarren Elia itzultzaile neuronalaren bidez.

Beste webgune batzuetarako estekek euskarazko atarietara eramango gaituztela bermatuko da.

Udalak euskaraz elikatuko ditu bere sare sozialak, salbu-eta beste hizkuntzaren batean egindako galdera edo komentarioei erantzuteko.

Udalak informazioa zabaltzeko plazan eta hondartzan instalatuta dauzkan panel digitalak ere euskaraz elikatuko ditu, turismo-informazioari lotuta izan daitezkeen salbuespenak izan ezik.

2.2 HERRITARREKIKO HARREMANAK

Ahozko harremanak

Udalak euskara erabiliko du herritarrekiko ahozko harremanetan, herritarrak arreta gaztelaniaz nahi duela berariaz adierazten ez badu.

Idatzizko harremanak

Udalak euskara erabiliko du herritarrekiko idatzizko harremanetan, herritarrak arreta gaztelaniaz nahi duela berariaz adierazten ez badu. Herritarrek euskaraz egindako eskaerei Udalak euskaraz erantzungo die beti.

Herritarrek betetzeko eskura dituzten inprimakiak bi bertsiotan izango ditu Udalak: euskaraz eta ele bitan.

Harrerako lehen hitza

Udalaren harrerako lehen hitza euskaraz izango da. Ondoren, herritarrak aukeratzen duen hizkuntzan emango zaio arreta.

2.3 BARNE-HARREMANAK ETA LAN-TRESNAK

Langileen arteko komunikazioa

Telefonoz eta aurrez aurre lehenengo hitza euskaraz egingo dute udal-langileek.

Langileen arteko informazio-trukeak eta horretarako erabiltzen dituzten tresnak (posta-zerrenda, oharrak eta abar) euskaraz izango dira eta hala erabiliko dituzte langileek.

Herritarren hizkuntza-ohituretan eragin handia dauka udal-langileek beren artean zein hizkuntzatan hitz egiten duten. Udalean entzuten den hizkuntza Udalaren irudia ere bada. Hori dela eta, udal-langileek lanorduetan beren artean euskaraz hitz egin dezaten sustatuko du Udalak.

Lan-bilerak

Udaleko bilerak (batzordekoak, udalbatzarrekoak, bestelakoak...) euskaraz izango dira, eta hala egingo dira horien deialdiak eta aktak ere.

Erakundearen barne-harremanetarako idatziak

Erakundearen barruko harreman idatziak euskaraz izango dira.

Eskritura publikoak

Udalak euskaraz idatziko ditu eskritura publikoak, eta haien inskripzioa ere euskaraz egingo du dagokion erregistroetan.

Araudi orokorrak

Ordenantzak eta antzeko araudi orokorrak tramitzatzeko urratsak euskaraz abiaraziko dira.

2.4 KANPO-HARREMANAK

Euskal Herriko administrazioekiko ahozko eta idatzizko harremanak

Euskal Autonomia Erkidegoko zein Nafarroako Foru Komunitateko lurralde-esparruan kokatuta dauden beste administrazio publikoekin nahiz erakunde ofizialekin, euskara ofiziala den lurraldeetakoekin behintzat, euskaraz izango dira ahozko eta idatzizko harremanak. Haiei zuzendu beharreko dokumentazioan euskara bakarrik erabiliko da, eta berengandik gutxienez euskaraz jasotzea eskatuko zaie.

EAEko lurralde esparruan kokatutako estatuaren eta haren mendeko administrazioekiko komunikazio administratiboak ere euskaraz izango dira.

Erakunde pribatuekiko ahozko eta idatzizko harremanak

Hartzailea aurrez aurre edo telefonoaren beste aldean dagoenean, Udalaren izenean hizketan ari denak lehenengo hitza euskaraz egingo du eta hala jarraituko du, solaskideak gaztelaniaz egin nahi duela adierazten ez badu.

Erakunde pribatuetarako bidaltzeko agirien kasuan euskara erabiliko da beti: jakinarazpenak, baimenak, dekretuak, gutunak...

Beste entitateekiko ahozko eta idatzizko harremanak

Hartzailea aurrez aurre edo telefonoaren beste aldean dagoenean, Udalaren izenean hizketan ari denak lehenengo hitza euskaraz egingo du eta hala jarraituko du, solaskideak gaztelaniaz egin nahi duela adierazten ez badu.

Bestelako entitateetarako agirien kasuan euskara erabiliko da beti: jakinarazpenak, baimenak, dekretuak, gutunak...

2.5 PRESTAKUNTZA

Udalak berak antolatzen dituen prestakuntza-jarduerak euskaraz izango dira.

Udal-langileek kanpo-erakunderen batek antolatutako prestakuntza-jardueretan parte hartu behar badute, Udalak jarduera hori euskaraz izan dadin eskatuko du zuzenean erakunde horrekin harremanetan jarriz.

Ikastaroen jarraipena egingo da, eta gaztelaniaz bakarrik antolatzen dituzten erakundeei Udalak jarduera hori euskaraz izan dadin eskatuko die, zuzenean harremanetan jarriz.

2.6 BALIABIDE INFORMATIKOAK

Langileei tresna edo aplikazio informatikoak eskura jartzerakoan, Udalak euskarazko bertsioa jarriko die eta euskarazko nabigazioa lehenesteko moduan jarriko dira ezarpenak.

IZFEren aplikazioak euskaraz erabiliko dituzte beti udal-langileek.

Horrez gain, Udalak langileen eskura jarriko ditu itzulpen neuronaleko tresnak, euskaraz sortutako testuak gaztelaniara eta beste hizkuntzetera automatikoki itzuli ahal izateko.

Aplikazio informatikoak kontratatu edo garatu behar badira, euskarazko bertsioa dutenak lehenetsiko ditu Udalak. Administrazio-jarduera automatizatuko sistemak nahiz bestelako aplikazioak diseinatzen direnean, euskara izango da lehen hizkuntza, erantzuteko eta kontsultak egiteko.

2.7 SORTZE-HIZKUNTZA

Udal-langileek euskaraz sortuko dituzte beren lanaren inguruko dokumentu guztiak eta, beste hizkuntzaren batean ere behar denean, itzultzaile neuronal baliatuko dute itzulpena egiteko. Herritar bati itzultzaile neuronalaz egindako itzulpena zuzendu gabe ematen zaionean, ur-marka bat jarriko zaio dokumentuari, honela dioena: «Agiri hau automatikoki itzulia da, euskarazko originaletik, eta akats txikiak izan ditzake / Texto traducido automáticamente del original en euskera. Puede contener pequeños errores».

ITZULPEN-IRIZPIDEAK

- Udal-langileek euskaraz sortuko dituzte beren laneko testuak eta beren ardura izango da horien hizkuntza-kalitatea zaintzea.
- EUSKARAZ HOBETO! erabilera-planaren arabera, Orioko Udalak euskaraz egingo du lan nagusiki eta irizpide hauek aplikatuko ditu zer itzuli eta zer ez erabakitzeko:
  - Euskara ofiziala duten erakunde publikoetara bidali beharreko testuak (Eusko Jaurlaritzara, udaletara, Arartekora etab.) euskara hutsean bidaliko dira, gaztelaniara itzuli gabe.
  - Herritarrei bidali beharreko testuak ere, orokorrean, euskaraz bidaliko dira, itzuli gabe. Hala ere, herritarrak eskatzen badu, gaztelaniazko itzulpena ere emango zaio. Horretarako, itzultzaile neuronalak erabiliko dute langileek. Horrela egindako itzulpenari ur-marka bat jarriko zaio, honela dioena: «Agiri hau automatikoki itzulia da, euskarazko originaletik, eta akats txikiak izan ditzake / Texto traducido automáticamente del original en euskera. Puede contener pequeños errores».
  - Gipuzkoako Aldizkari Ofizialera edo Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkarira bidali beharreko testuak euskaraz eta gaztelaniaz bidaliko dira eta, beraz, itzuli egin beharko dira.
- Itzuli beharreko testu arruntak langileak berak itzuliko ditu itzultzaile neuronalaren bidez, eta bere ardura izango da itzulpenaren kalitatea zaintzea, hala behar denean.
- Tarteka tokatzen da ezohiko itzulpenak egin behar izatea: luzeak, oso presakoak edota ezaugarri bereziak dituztenak. Halakoetan, banan-banan aztertuko da ea langileak egiteko modukoak diren, Euskara Zerbitzuak egin behar dituen ala kanpoko enpresaren bati eman behar zaizkion.
- Kontratazioak egiterakoan, departamentu bakoitzak aurreikusi behar du kontratatutako enpresek itzulpen-premiak izango dituzten. Euskara Zerbitzuak ez du egingo kontratatutako enpresei dagokien itzulpen-lana.

ZUZENKETA-LANAK

- Testu bereziki bihurriak edo zailak idazterakoan edo garrantzi berezia duten testuen zuzenketa egiteko, Euskara Zerbitzuaren laguntza eskatu dezakete langileek. Zabalpen handia izango duten testuak ere (webgunean argitaratzekoak, eskuorri edo aldizkarietan publikatzekoak, prentsa-oharrak eta abar), komeni da Euskara Zerbitzuaren eskutik pasatzea, azken zuzenketa egiteko.

- Txosten, jakinarazpen, baldintza-agiri eta antzekoak idazterakoan, aldez aurretik sortuta egon daitezkeen dokumentu-ereduak bilatzeko saiakera egingo du langileak.
- Langileak, testu bat zuzentzera bidali aurretik, kontuan hartu behar ditu arau hauek:
  - Testuaren lehen zuzenketa langileak berak egin behar du. Testu bat zuzentzera bidali baino lehen, irakur dezala, lehenik, idatzi duenak.
  - Erabili lehendik zuzendutako testuak nork bere biltegia osatzeko (baldintza-orriak, antzeko txostenak, dekretuak...) eta gero eta autonomia handiagoa izateko.
  - Ez bidali bere horretan zuzentzera iturri askotatik kopiatu eta itsatsitako zatiz osatutako testuak. Testugileak eman behar dio forma testuari. Bidali aurretik, ondo irakurri eta orraztu testua.
  - Testuan arau, lege, ordenantza edo antzekoen zatiak txertatu behar badira, begiratu ea euskaraz ere argitaratuta dauden, asko baitaude itzulita. Ez da egokia arau edo arau-zatiak itzultzaile neuronalean itzultzea. Legeren bat euskaratuta ez badago, gaztelaniazko bertsioetik kopiatu behar da, komatxo artean jarrita.
  - Zuzentzeko bidaltzen den testua izan dadila azken bertsioa, behin betikoa.

EUSKARA ETA GENERO-IKUSPEGIA

Euskarak ez du genero-markarik eta, beraz, eman lezake libre dagoela gaztelaniak eta gure inguruko hizkuntza gehienek generoaren inguruan azken urteotan izan dituzten eztabaidetatik. Egia da eztabaida horietako askok ez dutela tokirik euskararen kasuan, hizkuntzaren tipologia desberdina delako, baina, nolana ere, komeni da aholku batzuk ematea Udalaren testuetan genero-ikuspegia txertatzeko eta hizkuntzaren erabilera sexistarik ez egiteko.

- **Ez ekarri gaztelaniaren arazoak euskarara**

Gaztelaniaz, «los migrantes», «los usuarios» eta horrelakoak saihesteko, «las personas migrantes» edo «las personas usuarias» bezalakoak erabiltzen dituzte batzuetan. Ondorioz, euskaraz hasita gaude ikusten «persona migratzaileak» edota «persona erabiltzaileak» eta horrelakoak. Gurean, horrek ez dauka inolako zentzurik, «migratzaileak» eta «erabiltzaileak» neutroak direlako, berez, euskaraz. Azken horiek dira erabili beharrekoak.

Bestalde, «los/las profesores/as» bezalako «txurroak» saihesteko, «el profesorado» eta holakoak idaztea proposatzen da gaztelaniaz, eta badu zentzua. Euskaraz, ordea, ez dugu zertan «Irakaslegoak greba egingo du» bezalakoak erabili; «Irakasleek greba egingo dute» idatzi eta aurrera. Naturalago eta hobeto.

- **Zuzendari jauna...**

Batzuetan, ez dakigu nor den gure gutuna jasoko duena eta, halakoetan, oso desegokia da gutuna «Zuzendari jauna...» bezalakoekin hasia.

Egokiena, beti, ikerketa pixka bat egin eta kontua argitzea da, jakina; baina, ezinezkoa bazaigu, euskarak baditu bestelako formula inklusiboagoak: «Lagun hori...», Zuzendari hori...» edo, besterik ezean, «Jaun-Andre hori...».

- **«Gizaki» eta «gizarte» dira termino orokorrak**

Tradizioan eta literaturan «gizona» hitza erabili da, askotan, gizonak eta emakumeak izendatzeko:

«Gizonak badu inguru latz bat menperatzeko premia...

(Xabier Leteren «Izarren hautsa» abestia)..

Erabilera hori ez da egokia gaurko egunerako eta, horren partez, askoz txukunago da «gizaki» erabiltzea.

Batzuek «gizaki» eta are «gizarte» ere desegokitzen jo izan dituzte (azken honentzat «jendarte» proposatu dute), biek ere «gizon» hitza dutelako oinarrian; baina eztabaida

hori gaindituta dago gaur egun eta erabilera arrunteko terminotzat hartzen dira bi-
biak. Lasai erabiltzekoak dira, beraz.

- **«Lege-gizon», ez: «legelari»**

Tradizio luzea dute euskaraz «gizon» hitzarekin osatutako hitz konposatuek:
legegizona, enpresa-gizona, industria-gizona, kultur gizona, plazagizona, itsasgizona...

Gaur egungo gizartean erabiltzeko, ordea, desegokiak dira eta hobe da termino
inklusiboagoak erabiltzea: legelaria, enpresaria, industrialaria, kultur-pertsona, plaza-
pertsona, itsas-langile edo marinela...

Gauza bera esan daiteke «anaitasun» hitzari buruz ere. Gaur egungo testuinguruan,
egokiago da, horren partez, «senidetasun» jatorra erabiltzea. Zer esanik ez, «aitak»,
«semeak», «anaiak» edota «erregeak» ezin dira erabili euskaraz zentzu orokorra
dutenean; horrelakoetan: «gurasoak», seme-alabak», «anai-arrebak» edota «errege-
erreginak» dira erabiltzekoak.

- **«Alkatea» eta ez «alkatesa»**

«Alkate» hitzak ez du generorik euskaraz eta, beraz, erabilera orokorrekoa da, bai
gizonekin eta bai emakumeekin. Desegokia da, beraz, «alkatesa» erabiltzea.

- **«Udal-brigadak langileak behar ditu, gizon eta emakumeak»**

Batzuetan, komeni da generoa markatzea, goiko adibidean bezala. Lan batzuk oso
lotuta ikusten ditugu genero jakin bateko pertsonekin: brigadako langileak gizonak
dira gure buruan, eta erizainak, emakumeak. Halako kasuetan, estereotipoak
saihesteko, komenigarri izan daiteke batzuetan generoaren aipamena berariaz egitea.

- **Berdintasunean izendatu gizonak eta emakumeak**

Ikusita dauzkagu horrelako titularrak: «Orioko traineruak Kontxa irabazi du!» (mutilen
traineruari buruz ari da, jakina; baina ez da aipatu beharrik ikusi). Kasu horietan, beti
aipatu behar da generoa: «Orioko mutilen (edo nesken) traineruak Kontxa irabazi du!»

OHARRA

Hizkuntza-irizpide hauek euskararen erabilera dute ardatz; beraz «euskaraz egongo da», «euskara erabiliko da», «euskaraz jarriko da» edo antzekoak esaten direnean, ez da baztertzen beste hizkuntzaren bat ere erabiltzea. Nolanahi ere, Udalaren helburua euskararen normalizazioa denez, herritarren eskubideak bermatzeko legediak eskatzen duen kasuetan erabiliko du gaztelania, beti euskararekin batera.